

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Dokumentumfilm-sorozatban korábban más dokumentumfilm céljára készített vágatlan filmanyag felhasználása és ennek díjazása

Ügyszám: SZJSZT – 24/10.

A peres felek által feltett kérdések:

Felperesi kérdések:

1. Amennyiben az ilyen anyag felhasználási jogát az előállítótól (felperestől) szerződéssel senki sem szerezte meg, a felhasználási jog megszerzését senki sem bizonyította utólag sem, illetőleg a felhasználási jog iránt - az Szjtv. vagy egyéb pl. tulajdonjoga alapján - senki sem élt igénnyel az előállító felé, kit kell tekinteni az anyag kizárólagos tulajdonosának?
2. Amennyiben megállapítható, hogy az anyag kizárólagos tulajdonosa a dokumentumfilm előállítója, jogosult-e az előállító engedélyezni, hogy az "archivált" anyagból harmadik személy - a szerzői jogi jogosultnak hozzájárulásának beszerzése birtokában - új mozgóképi alkotást - jelen esetben filmsorozatot állítson elő (esetlegesen utánforgatással kiegészítve)?
3. Amennyiben a harmadik személy az archív anyagok felhasználásával új mozgóképi alkotásnak minősülő dokumentumfilmet vagy filmsorozatot készít, azt sajátjaként terjeszti (sugározza, forgalmazza), megilleti-e az "archív anyag" előállítóját (felperest) a harmadik személytől a felhasználás ellenében ellenérték, ha arra igényt tart?
4. Megállapítható-e, hogy előállító perbeli követelése arányos azzal az anyagi előnnyel, amit harmadik személy azzal nyert, hogy saját vagy vállalkozási gyártásban 2004-ben nem kellett anyagi ráfordítást eszközölnie a csaknem 12 órás adásanyag elkészítésére, ami azt jelenti, hogy megspórolta - vágásig bezárólag - valamennyi szervezési, előkészítési, kutatási, forgatási és egyéb tárgyi, személyi költséget (ide nem értve a felhasználási joggal bíró filmsorozat vágás előtti alapanyagát készen megkapta)?
5. Vajon az ár-érték arányt jelentősen befolyásolja-e az a körülmény, hogy a filmsorozatban szereplő személyek idős emberek, egy részük már nem is él, az anyag egyszeri és rekonstruálhatatlan, az adott történelmi időszaknak alig vannak nyilatkozatra képes túlélői, ezért az anyag különös történelmi értékkel bír, sőt értéke az idő múlásával nemhogy csökkenne, hanem egyre nő. Ha igen, milyen mértékben (a képzett ár milyen arányában) lehet ezt figyelembe venni?

Alperesi kérdések:

1. Megállapítható-e a perbeli filmanyag alapján az, hogy az önálló szerzői mű-e, azaz részesülhet-e szerzői jogi oltalomban?
2. Amennyiben a perbeli filmanyag szerzői műnek minősül, úgy megállapítható-e a periratok alapján az, hogy annak felperes a szerzője, a szerzői jogi jogosultságok jogosultja?

3. Mi a reális felhasználási díja a filmanyagnak abban az esetben, ha az önálló szerzői műnek minősül, illetve milyen összegben és jogcímen fizetendő díj felperesnek abban az esetben, ha a filmanyag nem minősül szerzői műnek, illetve az nem felperes alkotása?

4. Mi az a reális összeg, amely az adathordozók vételára és amely összeg abban az esetben merülhet fel fizetendő összegként, amennyiben a perbeli filmanyag nem minősül önálló szerzői műnek és/vagy annak nem felperes a jogosultja?

5. Figyelemmel az alperes által az MM.-nek a fentiek szerint kifizetett nettó 240.000,- forint felhasználási díjra, reális-e felperes perbeli követelése? Milyen összegű felhasználói díjat tart reálisnak a szakértői testület?

Az eljáró tanács szakértői véleménye:

A szakvéleménykérés alapjául szolgáló tényállás összefoglalása

Az O. Kft., filmelőállító vállalkozás, 1992-ben készítette el az „M.” című dokumentumfilmet, amelynek rendezője S. S.

A filmanyag forgatása során a leforgatott munkaanyag a vetített dokumentumfilm anyagához képest hosszabb volt. A forgatás során elkészített munkaanyagot a felperes archiválási célból az O. könyvtár T. Gyűjteményénél letétbe helyezte.

A letétbe helyezett anyagból - S. S. rendező tudtával és hozzájárulásával - az „F.” című sorozat készítője felhasznált részeket. A filmsorozatot a D. TV Zrt. sugározta.

Az alperes 2004 novemberében kötött megállapodást a K. Bt.-vel (képviselője: S. S.) az „N.” című dokumentumfilm sorozat megrendezésére.

A filmsorozat készítésénél - a felperes által 1992-ben készített filmanyag mellett - 6 db, darabonként 60 perc időtartamú filmfelvételt az MM. nettó 240.000 Ft ellenében igénybe véve szintén felhasználtak.

A felperes a Fővárosi Bíróság kirendelő végzésében foglalt tényállást azzal pontosította, hogy az alperes megbízásából 14 db részből álló sorozat készült el, amelyből - S. S., a sorozat rendezőjének tanúvallomásának szerint - kb. 90%-a, tehát 12 db 50-55 perces film a felperes anyagainak a felhasználásával jött létre. Az MM. 6 db, darabonként 60 perc időtartamú filmfelvételt adott át, ebből készült 2 db 50-55 perces részlet.

A Fővárosi Bíróság kirendelő végzése szerint a peres felek közötti vita abban áll, hogy az 1992-ben leforgatott munkaanyagból megmaradt és archivált anyag feletti rendelkezési jog a felperest illeti-e meg, a felhasználás ellenében jár-e ellenérték a felperesnek, és az milyen mértékű.

A felperes F/30/1. alatti, és az alperes 29. sorszám alatti előkészítő iratokban rögzítették álláspontjukat és feltették a szakértői vizsgálat és véleménykészítés tárgyát megalapozó kérdéseiket.

Az alperes a 45. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben történt felhívás alapján 49. sz. előkészítő iratában bejelentette, hogy a perbeli filmsorozat egyes epizódjaihoz milyen filmeket használt fel:

- teljes egészében új, a filmsorozat készítése érdekében felvett anyagokból készültek a R. S.-ről és K. F.-ről szóló epizódok;
- részben új felvételekből, részben az O. Kft. által saját felvételének nevezett anyagokból készült az E. I.-ről, O. K.-ról szóló epizódok (melyekkel kapcsolatban az egyes jeleneteket S. S. rendező nem tudta megkülönböztetni eredetük alapján, mindösszesen arról nyilatkozott, hogy az új és a régi felvételek aránya ezen epizódok esetében kb. 1/3-2/3);
- K. K.-ról szóló 2 epizódot alperes az O. könyvtártól vásárolta;
- a további epizódok (8 epizód) a MM. letétbe helyezett vágatlan anyag felhasználásával készültek.

Előzetes megállapítások:

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. § (1) bek. alapján a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, *a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást, nem tart helyszíni szemlét* és nem idézhető. Szükség esetén azonban további adatok szolgáltatását kérheti a megkereső bíróságtól vagy hatóságtól, illetve a megbízótól.

A feltett kérdések alapján az eljáró tanács szükségesnek találta, hogy megtekintse az alperes által sugárzott 14 részes dokumentumfilm-sorozatot és a vágatlan filmanyagot tartalmazó kazettákat az O. könyvtárban.¹

Az alperes által átadott epizódok az alábbi személyekkel készített interjúkat tartalmazzák: B. R., R. J., Dr. K. F., Sz. Gy., S. M., K. J., V. L.-né, V. L., O. K., Sz. E., H. R., E. I.-né, B. V. és K. K. A rendelkezésre álló 155 darab 20 perces kazettán feltüntetésre került a megkérdezett interjú alany neve. Így beazonosítható volt a B. R.-rel (1.-7. kazetták) és H. R.-rel (100.-103. kazetták) készített interjú. A többi személy neve a kazettákon nem volt feltüntetve. Az O. könyvtár munkatársai bemutatták, hogy a „F.” c. dokumentumfilm Beta kazettáinak listáján szerepel S. M. és V. L. neve, akikkel S. S. szintén interjút készített.

A felek között nem volt vitatott, hogy a dokumentumfilm-sorozatban a felperes jogelődje által letétbehelyezett filmanyag került felhasználásra, ezért a tanács ebben a körben vizsgálatot nem végzett. A felek előadása alapján a tanács elfogadja, hogy a vágatlan felperesi filmanyag szolgált S. S. korábbi dokumentumfilmjeinek és a perbeli dokumentumfilm-sorozatnak alapjául.

Figyelemmel a dokumentumfilm-sorozat és a vágatlan filmanyag időbeli terjedelmére, a tanács elegendőnek találta azt, hogy nem a teljes anyagot nézi meg, hanem csak egyes epizódokat és kazettákat² (B. R.-rel és H. R.-rel készített interjúk).

---

¹ Az eljáró tanács a Fővárosi Bíróság 38. sz. végzése alapján 2012. január 6-án a O. könyvtárban megtekintette az O. Kft. által 1993-ban megőrzés céljából átadott, „M” c. dokumentumfilm felvételeinek Beta kazettáit (a

Az eljáró tanács mindenekelőtt rögzíti, hogy a szakértői vélemény kialakítása során a Fővárosi Bíróság kirendelő végzése, a periratok és a fenti filmanyagok megtekintése alapján alakította ki a szakvéleményét.

Az eljáró tanács abban a kérdésben, hogy a felek között létrejött-e (alakilag érvénytelen) megállapodás a film felhasználására vonatkozóan, elfogadja azt a közös álláspontot, hogy a felperes szóban engedélyt adott a filmek felhasználására (tartalmilag átdolgozásra és sugárzásra), de a felek között a díjazás mértéke tekintetében nem jött létre megállapodás.

Az eljáró tanács a felperes és az alperes által feltett kérdéseket azok logikai sorrendjét követve válaszolja meg: először a filmanyag szerzői műnek történő minősítéséről, majd az engedélyezett felhasználás esetén fizetendő díjazás szempontjairól nyilatkozik.

A konkrét kérdésekre adott válaszok:

Alperes 1: Megállapítható-e a perbeli filmanyag alapján az, hogy az önálló szerzői mű-e, azaz részesülhet-e szerzői jogi oltalomban?

1.1 A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 1. § (2) bek. szerint szerzői jogi védelem alá tartozik - függetlenül attól, hogy e törvény megnevezi-e - az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotása. Ilyen alkotásnak minősül különösen: [...] g) a filmalkotás és más audiovizuális mű (a továbbiakban együtt: filmalkotás).

A Szt. IX. fejezete a filmalkotások és más audiovizuális művek vonatkozásában a műfajhoz kapcsolódó rendelkezéseket tartalmaz:

64. § (1) Filmalkotás az olyan mű, amelyet meghatározott sorrendbe állított mozgóképek hang nélküli vagy hanggal összekapcsolt sorozatával fejeznek ki, függetlenül attól, hogy azt milyen hordozón rögzítették. Filmalkotásnak minősül különösen a filmszínházi vetítésre készült játékfilm, a televíziós film, a reklám- és a dokumentumfilm, valamint az animációs és az ismeretterjesztő film.

(2) A filmalkotás szerzői a film céljára készült irodalmi és zeneművek szerzői, a film rendezője és mindazok, akik a film egészének kialakításához szintén alkotó módon járultak hozzá. E rendelkezés nem érinti a filmben felhasznált egyéb művek szerzőinek e törvényben biztosított jogait.

(3) A film előállítója (a továbbiakban: előállító) az a természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, aki vagy amely saját nevében kezdeményezi és megszervezi a film megvalósítását, gondoskodva ennek anyagi és egyéb feltételeiről.

65. § (1) A filmalkotás akkor befejezett, ha végleges változatát a szerzők és az előállító ilyenként elfogadják. Ezt követően a végleges változatot egyik fél sem változtathatja meg egyoldalúan.

(2) A befejezett film hozzáadással, elhagyással vagy kicseréléssel való módosításához vagy bármilyen más megváltoztatásához a szerzők és az előállító engedélyre szüség.

(3) Az (1)-(2) bekezdésben szabályozott jogok gyakorlásakor - a szerzők közötti eltérő megállapodás hiányában - a rendező képviseli a többi szerzőt.

---

² B. R.-rel (1.-7. kazetták) és H. R.-rel (100.-103. kazetták) készített felvételek.

Egy szerzői mű – ezen belül egy filmalkotás – szerzői jogi védelmének kritériuma az, hogy az irodalom, a tudomány és a művészet körébe tartozzon és a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jelleget hordozzon [Szt. 1. § (2), (3) bekezdései]. A szerzői jogi védelem, vagyis a személyhez fűződő és a vagyoni jogok összessége a mű megalkotásának pillanatától kezdve megilleti a szerzőt. Ebből is következően a film szerzői jogi védelme megalapozásának, meglétének nem feltétele az, hogy a mű főcímet, „vége” főcímet és stáblistát tartalmazzon. A szerzői mű minőséget az sem „gyengíti” vagy korlátozza, ha az alkotás műcímmel sem rendelkezik. Ha az egyéni, eredeti jelleg fellelhető, a filmfelvétel befejezettségének hiánya nem akadály a védelemnek (SzJSzT 23/2003 sz. szakvélemény).

Nem feltétele a védelemnek az sem, hogy a film az utolsó vágás jogának gyakorlásával, vagyis a rendező és az előállító egyetértésével, megállapodásával véglegesített változata elkészüljön. A korábbi szerzői jogi törvény pedig nem is tartalmazott ilyen szabályt, így 1999. szeptember 1-jét megelőzően nem is volt törvényes lehetőség az „utolsó vágás” jogának gyakorlására, érvényesítésére. (SzJSzT 39/00 sz. szakvélemény).

A dokumentumfilm széles kategóriája azon filmeknek, amelynek célja a valóság "dokumentálása"; személyek, események hiteles bemutatása filmen, feltárva a téma lényegi összefüggéseit.

A dokumentumfilmben azok a lányok és asszonyok szólnak meg, akik túléltek a munkatáborban töltött éveket. A perbeli interjúk készítésének célja azonban nemcsak a történelmi események dokumentálása (*oral history*), hanem a felvételek alapján dokumentumfilm elkészítése.

Az 1990-es években leforgatott anyag – szintén a műfajból következőleg – sokkal hosszabb volt, mint azt egyetlen dokumentumfilmben felhasználhatták volna (több mint 60 óra). Az egyes interjúk adott esetben többórás, egész életútra vonatkozó elbeszélést tartalmaznak, a szerző (a rendező) már eleve a saját koncepciója szerint szerkesztetten tette fel a kérdéseket és állította össze az anyagot. A „mellékszálak” ilyen esetben önmagukban fontosak lehetnek, de a végleges dokumentumfilmbe nem férnek bele. Megmaradnak kordokumentumként, adott esetben az O. könyvtárnál letétbe helyezve kutathatók (illetve újra felhasználhatók, mint történt a jelen esetben).

A vágatlan filmanyag nem pusztán adathalmaz. A felvételek előre megtervezett, szigorú koncepció alapján határozott művészi elképzeléssel forgatott sorozat anyagai. Szándékosan "zárt", minimalista, sallangoktól mentes szerkezetben, az emberi arcra koncentrált egységes képi világ, célratörő elbeszélésmód jellemzi. A riportter sem képből, sem hangból nem jelenik meg a kész dokumentumfilmekben. A filmeket határozott alkotói magatartás jellemzi. A filmfelvételek elkészítését befolyásolja a kész dokumentumfilm alapjául szolgáló művészi koncepció.

Az eljáró tanács véleménye szerint az elkészült és letétbe helyezett "alapanyag" kétségkívül egyedi, eredeti és megismételhetetlen mozgóképes anyag. A vágatlan film is tehát műnek minősül, mert egyéni, eredeti gondolatszöveget tartalmaz (pl.: témaválasztás, megszólaltatott személyek kiválasztása, kérdések megfogalmazása, kérdések egymásutánosságának logikája, azaz a kérdéssor szerkesztése, a személyek bemutatása a filmben). Utal az eljáró tanács arra, hogy a szerző a magyar filmművészet egyik kiemelkedő személye. A szerzői műként történő minősítés megállapítható annak ellenére, hogy a

dokumentumfilm készítése során korlátozottabb az alkotói mozgástér, mint fikciós filmalkotásoknál. A dokumentumfilm, mint műfaj nem követeli meg a forgatókönyv jelenlétét.

A kérdéseket S. S. teszi fel az interjúalanyoknak. A dokumentumfilm forgatását megelőzően a rendező beszélget az interjúalannyal, megismeri élettörténetét. Ez kiderül a beszélgetésből, amikor a rendező a kérdéseivel előmozdítja, hogy az interjú tartalmazza az által szükségesnek tartott történeteket. A rendező a kérdéseivel irányítja, hogy mit mondjon el a szereplő. Az interjú végén a rendező visszakérdez azokra a témákra, amelyekről nem beszéltek, de az előzetes beszélgetés során tudomást szerzett és szükségesnek tartja, hogy erre vonatkozóan is felvételt készítsen. Az előkészítő munkához tartozik a szereplő bizalmának megszerzése, hogy a korábban ismeretlen kérdező számára "megnyíljon", elmondja az életét. Ennek alapján megállapítható, hogy a rendező előre elkészített koncepció alapján irányítja a beszélgetés menetét (szerkesztés). A riporter és az interjúalany között személyes kapcsolat alakul ki (tegeződés). Nyilván hosszú előkészítés, válogatás követően volt lehetséges olyan különös sorsú embereket kiválasztani, akik ráadásul világosan megfogalmazva, összeszedetten tudnak beszélni tapasztalataikról.

Egy film egyediségének további fontos eleme a film képi világa: a képkivágások, a gépmozgás, a fények kezelése. A felvételeket jellemző egységes képi világot befolyásolja az operatőr munkája, a szereplők és a háttér bevilágítása, a képek komponálása, a személyre történő közelítés. Ezeket az operatőr a szakmai gyakorlat szerint a rendezővel előzetesen egyeztetett módon végzi. Az egyes személyekkel készített interjúk végén vágóképek kerültek rögzítésre.

S. S. 2009. augusztus 25-én írásban tett nyilatkozata szerint a dokumentumfilmnél a legjelentősebb szerkesztői / rendezői munka az anyagokat kiválasztani, értékelni, csoportosítani, szerkeszteni, összeállítani, vágni (3. old., 8. válasz). Mindez azonban nem zárja ki, hogy a vágatlan film is önmagában, mint egyéni eredeti alkotás, szerzői műnek minősüljön.

1.2 Az eljáró tanács hivatkozik az Szjt. 16. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésre, amely szerint a szerzői jogosult nemcsak a mű egésze, hanem annak bármely azonosítható része tekintetében gyakorolhatja szerzői jogait. Ebből következik, hogy egy filmalkotás alapanyaga, a „félkész” filmanyag is szerzői jogi védelem tárgya lehet, amennyiben abban megjelenik az egyéni eredeti alkotásjelleg. Ugyancsak félkész, alapanyagilag megjelenő filmanyag szerzői jogi védettsége tárgyában foglalt állást a Szerzői Jogi Szakértő Testület 23/03. számú szakvéleményében.

Az INFOSOC-irányelv 2. Cikkén alapuló ("az azonosítható rész" betoldásával kiegészített) fenti szabály elfogadása előtt is általános joggyakorlati tanként vált elfogadottá, hogy a mű, illetve a szomszédos jogi teljesítmény valamely azonosítható, felismerhető részének felhasználására is kiterjednek a szerző, illetve más jogosult vagyoni jogai. A Szjt. ezért az irányelv szóban forgó rendelkezésének a vagyoni jogokra vonatkozó általános szabályok körében tesz eleget, a törvény szövegében megjelenítve az említett joggyakorlati tételt: a szerzői jogi védelem alapján a szerzőt nemcsak a mű egészének, hanem valamely azonosítható, felismerhető részének felhasználására is kizárólagos jog illeti meg.³

---

³ Az egyes iparjogvédelmi és szerzői jogi törvények módosításáról szóló 2003. évi CII. törvény 53. §-hoz fűződő indokolása.

A perbeli képsorok a felperes dokumentumfilmjeinek azonosítható részei, melyeken az Szjt. 16. §-a szerint a szerző kizárólagos felhasználási joga mindenképpen fennáll. Az azonosítható műrész védelme nemcsak az egész műnél kisebb részekre, hanem arra az esetre is vonatkozik, ha az alkotói folyamat első eredménye bővebb, mint a végleges mű.

1.3 A fenti álláspontja mellett az eljáró tanács - a teljesség érdekében - rámutat arra, hogy még abban az esetben is, ha nem lenne megállapítható, hogy a film szerzői mű, az audiovizuális teljesítményre nézve a szomszédos jogok ekkor is fennállnak (Szjt. 82. §). Az SzJSzT 8/2002 szakvélemény megállapítja, hogy a szellemi alkotásnak nem minősülő – mert eredeti vonásokat nem tartalmazó – bármilyen felvétel előállítóját is megilletik a szomszédos jogok: ideértve az engedélyezést, és az arányos díjazáshoz való igényt [Szjt. 82. § (1) a) és 82. § (2) bek.]. Az Szjt. felhívott rendelkezése alapján a filmelőállítót megillető kizárólagos jogok kiterjednek a film többszörözésére, márpedig filmalapanyag felhasználása valamely új filmben az Szjt. 18. §-a értelmében szükségszerűen többszörözést valósít meg.

Az eljárás tárgyát képező vágatlan felvételek a 1990-es évek elején készültek.

Azt a kérdést már a SzJSzT 20/2006 szakvélemény vizsgálta, hogy az Szjt. szerinti szomszédos jogi teljesítmény fogalmának megfelelő, de a törvény hatályba lépése előtt létrejött és az előtt korábban szerzői jogi szabályok szerint védelemben nem részesült magyar filmelőállítói teljesítményekre az Szjt. vonatkozik-e?

A bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joghoz kapcsolódó egyes jogokról szóló 2006/115/EK irányelv 11. cikke (1) bek. az időbeli hatály tekintetében kimondja, hogy ezt az irányelvet alkalmazni kell mindazon - ezen irányelvben foglalt - szerzői jogi védelemben részesülő művekre, előadásokra, hangfelvételekre, műsorokra, és filmek első rögzítésére, amelyek védelme 1994. július 1-jén a tagállamok szerzői jogi, illetve szomszédos jogi rendelkezései alapján még fennállt, illetve⁴ *amelyek az ebben az irányelvben foglalt védelmi feltételeknek ebben az időpontban megfeleltek.* Ez utóbbi feltétel fennáll.

Az Szjt. 82. §-a szerint a film előállítóinak védelmére biztosított jogok körében nem szerepel a sugárzási jog, mint a felhasználás egyik módja. Az Szjt. 18. § (1) bekezdés b) pontja szerint azonban többszörözésnek minősül az egy vagy több másolat készítése a rögzítésről. A televízióban történő sugárzáshoz nélkülözhetetlen a videofilm részleteinek akár végleges, akár időleges rögzítése, ami a törvény értelmében többszörözésnek minősül. Ehhez a televízióknak az Szjt. 82. § (1) bekezdés a) pontja alapján meg kell szereznie a film előállítójának hozzájárulását. (SzJSzT 08/02). [Az időleges rögzítésre 2004. május 1. óta szabad felhasználás áll fenn, amely azonban - bizonyos közgyűjteményi kivételektől eltekintve csak három hónapos megőrzésre ad jogot az Szjt 35.§ (7) bekezdése alapján]. A többszörözési jog a filmelőállítót mind a film egésze, mind pedig annak azonosítható részlete [16. § (1) bekezdés] tekintetében megilleti.

Ebből következően, még abban az esetben is, ha a film nem minősülne szerzői műnek, az előállító jogosult arányos díjazásra a szomszédos jogi védelem alapján. Az eljáró tanács álláspontja azonban a filmalapanyag vizsgálata alapján egyértelműen az, hogy a felperesi filmanyag, függetlenül attól, hogy a közgyűjteményben elhelyezett formájában

---

⁴ Értelme az eljáró tanács szerint: és/vagy

még nem végleges, nem kész, mégis mint egyéni eredeti alkotás szerzői jogi védelem alatt áll.

Alperes 2: Amennyiben a perbeli filmanyag szerzői műnek minősül, úgy megállapítható-e a periratok alapján az, hogy annak felperes a szerzője, a szerzői jogi jogosultságok jogosultja?

2.1 A szerzőség kérdésében hivatkozik az eljáró tanács az Szjt. 94/B. § (1) bekezdésére, amely szerint az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, akinek a nevét ilyenként a művön a szokásos módon feltüntették.

Ebből következően az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzői jogosultnak tekintetni a per tárgyát képező filmrészleteken, akinek a neve a szokásos módon a részletekkel érintett eredeti dokumentumfilmen feltüntetésre került.

Az O. könyvtárban letétbe helyezett kazettákon és a csapón feltüntetésre került szerzőként S. S., az operatőr K. S.

2.2 *Szjt. 64. § (2) A filmalkotás szerzői a film céljára készült irodalmi és zeneművek szerzői, a film rendezője és mindazok, akik a film egészének kialakításához szintén alkotó módon járultak hozzá. E rendelkezés nem érinti a filmben felhasznált egyéb művek szerzőinek e törvényben biztosított jogait.*

(3) A film előállítója (a továbbiakban: előállító) az a természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság, aki vagy amely saját nevében kezdeményezi és megszervezi a film megvalósítását, gondoskodva ennek anyagi és egyéb feltételeiről.

Felperes 2008. július 10-én kelt beadványához csatolta gyártóként S. S.-el, mint rendezővel kötött *filmalkotói szerződéseket* az „A. I.” (1990), „M. II.” (1992), és „M. III.” (1992) című művekre. A szerződések meghatározzák a *vagyon jogok átruházása* cím alatt a filmalkotás felhasználására és a felhasználás engedélyezésére vonatkozó jog átruházását (3. pont).

3. Jogok átruházása

A rendező, mint a film szerzője, a gyártóra ruhazza az alábbi felhasználási jogokat:

3.1 Nyilvános előadás joga:

Az elkészült mű időbeli és területi korlátozás nélküli, bármely technikai átvitel/filmszínházi vetítés, televíziós sugárzás, beleértve a műholdas, illetve kábelsugárzást, stb.../ útján történő nyilvános előadásának jogát.

3.2 Többszörözési joga

a./ Az elkészült mű időbeli és területi korlátozás nélküli, bármely technikai eljárással történő/videokazetta, lemez, stb. és tetszőleges példányszámú többszörözésének, valamint a műpéldányok terjesztésének és értékesítésének jogát;

b./ az elkészült mű más nyelvű felirattal, vagy szinkronizált hanggal való ellátásának jogát.

3.3 A rendező átengedi gyártónak az elkészült művel kapcsolatos propaganda céljából, a mű részleteinek és egyes felvételeinek felhasználási jogát.

3.4 A rendező hozzájárul ahhoz, hogy a gyártó a 3. pontokba foglalt felhasználási jogait más szervezetre átruházza /ez a rendelkezés nem érinti a gyártónak a 4. pontban meghatározott elszámolási kötelezettségét/.

3.5 A rendező másodlagos kereskedelmi jogokat /un. merchandising rights/ fenntartja magának, erről külön megállapodásban kell rendelkezni.

Szjt. 66. § (1) A filmalkotás létrehozására kötött szerződés (a továbbiakban: megfilmesítési szerződés) alapján a szerző - kivéve a szöveges vagy a szöveg nélküli zenemű szerzőjét - ellenkező kikötés hiányában átruházza az előállítóra a filmalkotás felhasználására és a felhasználás engedélyezésére való jogot.

(2) A felhasználás jogának átruházása nem terjedhet ki a 20. §-ban, a 23. § (6) bekezdésében és a 28. §-ban szabályozott vagyoni jogokra.

A megfilmesítési szerződés külön szabályozása - azonosan a régi Szjt. 41. § (3) bekezdésével és a 42. § (1) bekezdésével - elsősorban a filmre vonatkozó vagyoni jogok rendezésére irányul. A vagyoni jogátruházás (szerződéses jogátszállás vélelme) - a (8) bekezdésben foglaltak megfelelő alkalmazása mellett - kizárólagosságot, valamint időbeli és területi korlátlanyságot teremt. A jogátszállásra vonatkozó szabály diszpozitív.

A film rendezője és operatőre szintén szerződésben ruházza át a film felhasználásának a jogait, ám ezt a gyakorlatban nem megfilmesítési, hanem alkotói, rendezői felhasználási szerződésként ismerik.⁵

A 42/00. sz. SzJSzT szakvélemény megállapítja, hogy a dokumentumfilm szereplői nem járulnak hozzá alkotó módon a film egészének a kialakításához, ezért annak nem szerzői és szomszédos jogi védelmet élvező teljesítmény sem jön létre, amennyiben a szereplők a dokumentumfilm jellegének megfelelően abban csupán közreműködnek.

A film szerzője tehát - az eljáró tanács rendelkezésére álló adatok alapján - a rendező, a szerzői jogi és szomszédos jogi jogosult - mint előállító a felperes.

A periratokból és a peres felek egybehangzó előadásaiból megállapítható, hogy a felperesi filmalapanyag a felperes O. Kft. gyártása alatt, saját kezdeményezésében és szervezésében jött létre; a periratokból megállapíthatóan a felperes gondoskodott a film megvalósításának anyagi és egyéb feltételeiről. A Szjt. fentiekben hivatkozott 66. § (1) bekezdése alapján a filmalapanyag szerzői vagyoni (felhasználási) jogaival a felperes rendelkezik. A periratok, illetve a peres felek egybehangzó előadásai alapján a felperes szerzői jogosult minősége annak ellenére megállapítható, hogy a közgyűjteményben elhelyezett forgatott filmanyagokon a felperes neve nem jelenik meg.

2.3 Az eljáró tanács szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a felperes egyes kérdései, illetve perbeli nyilatkozatai között ellentmondás áll fenn. A kérdések azon tényálláson alapulnak, miszerint a felperes, mint filmelőállító a film felhasználására és engedélyezésére a szerzőktől korlátozásmentes jogosultságot szerzett.

Ezzel szemben a pert megelőző levelezés során (A/4. és A/5.) úgy nyilatkozott, hogy a filmrészletek felhasználási jogát a szerzőktől, vagy más szerzői jogi jogosítottaktól nem szerezte meg. A felperes az általa módosított szerződéstervezetben olyan javaslatot tett, miszerint a felhasználási jogot az alperesnek kell az alkotóktól és a szerzőktől saját költségén megszereznie (A/5 sz. melléklet 1.3 pont).

---

⁵ A szerzői jogi törvény magyarázata, szerk.: Dr. Gyertyánfy Péter, KJK, 2006., 66.§-hoz fűzött magyarázat, 342. oldal.

A peranyagban kizárólag S. S. rendezővel kötött szerződés található, egyéb szerzőkkel kötött megállapodások nem. Mindemellett a filmnek további szerzői is lehetnek (pl. operatőr). Felperes nem tett előadást arra vonatkozóan és nem tűnik ki a peranyagból, hogy felperes kiket tekintett még olyan személyeknek, akik a film egészének kialakításához szintén alkotó módon járultak hozzá. A periratokból kitűnően azonban arra nézve nem merült fel kétség, hogy a felperes, mint filmelőállító jogszerűen rendelkezik a perbeli filmanyagból készült felperesi filmalkotások szerzői vagyoni jogaival. Arra vonatkozóan sem merült fel további vizsgálat szükségessége, hogy a felperes mely filmszerző alkotókkal, milyen módon állapodott meg a film elkészítésére.

Felperes 1: Amennyiben az ilyen anyag felhasználási jogát az előállítótól (felperestől) szerződéssel senki sem szerezte meg, a felhasználási jog megszerzését senki sem bizonyította utólag sem, illetőleg a felhasználási jog iránt - az Szjt. vagy egyéb pl. tulajdonjoga alapján - senki sem élt igényrel az előállító felé, kit kell tekinteni az anyag kizárólagos tulajdonosának?

A fentiek alapján a felperes, mint filmelőállító jogszerzése megállapítható.

Felperes 2: Amennyiben megállapítható, hogy az anyag kizárólagos tulajdonosa a dokumentumfilm előállítója, jogosult-e az előállító engedélyezni, hogy az "archivált" anyagból harmadik személy - a szerzői jogi jogosultnak hozzájárulásának beszerzése birtokában - új mozgóképi alkotást - jelen esetben filmsorozatot állítson elő (esetlegesen utánforgatással kiegészítve)?

Az Szjt. 66.§ (1) bekezdés, illetve a 16. § alapján a felperes, mint filmelőállító – a jogszerzésére tekintettel – kizárólagosan jogosult engedélyezni a dokumentumfilm részleteinek egy másik dokumentumfilmben történő felhasználását, beleértve annak átdolgozását.

Szjt. 29. § A szerző kizárólagos joga, hogy a művét átdolgozza, illetve hogy erre másnak engedélyt adjon. Átdolgozás a mű fordítása, színpadi, zenei feldolgozása, filmre való átdolgozása, a filmalkotás átdolgozása és a mű minden más olyan megváltoztatása is, amelynek eredményeképpen az eredeti műből származó más mű jön létre.

Emellett a mű egységét is sértheti az, ha az eredeti film egyes interjúit megvágják, valamint az, hogy a film részleteit egy korban, eseményekben és helyszínekben azonos, de másik dokumentumfilmben használják fel.⁶

Jelen esetben a filmalkotás átdolgozása eredményeképpen az eredeti műből származó más mű jött létre.

Felperes 3: Amennyiben a harmadik személy az archív anyagok felhasználásával új mozgóképi alkotásnak minősülő dokumentumfilmet vagy filmsorozatot készít, azt sajátjaként terjeszti (sugározza, forgalmazza), megilleti-e az "archív anyag" előállítóját

---

⁶ Lásd: SzJSzT 7/96 és 34/96 számú szakvélemények (in: Szerzői Jogi Szakértő Testület Szakvéleményeinek gyűjteménye, III. kötet 1990-1996, Összeállította: Dr. Lenkovich Barnabás és Dr. Székely László, Eötvös József Könyvkiadó, Bp., 1998., 158. o.)

(felperest) a harmadik személytől a felhasználás ellenében ellenérték, ha arra igényt tart?

Szjt. 16. § (1) A szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. E törvény eltérő rendelkezése hiányában a felhasználásra engedély felhasználási szerződéssel szerezhető.

(4) Ha e törvény másképp nem rendelkezik, a szerzőt a mű felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, amelynek - eltérő megállapodás hiányában - a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia. A díjazásról a jogosult csak kifejezett nyilatkozattal mondhat le. Ha a törvény a felhasználási szerződés érvényességét megszabott alakhoz köti, a díjazásról való lemondás is csak a megszabott alakban érvényes.

Ebből következően díjazás akkor is jár, ha a felhasználásra adott engedély erről nem rendelkezett.⁷ A Szjt. 16. § (4) bekezdés szövege szerint a díjazás a szerzőt az engedély, vagyis a felhasználás joga fejében illeti meg.⁸

Jelen esetben az átdolgozás eredményeként létrejött film új, az eredetitől különböző mű. Az átdolgozás a mű felhasználásának minősül (Szjt. 17. § f. pont).

A Szjt. 4. § (2) bek. alapján szerzői jogi védelem alatt áll - az eredeti mű szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül - más szerző művének átdolgozása, feldolgozása is, ha annak egyéni, eredeti jellege van.

Ha az új filmet többszörözik, sugározzák, forgalmazzák (terjesztik), akkor az már nem az átdolgozás körébe tartozik.

A díjazás mértékekor indokolt figyelembe venni az átdolgozás nyomán létrejött új mű "felhasználási értékét", azaz azt a tényezőt, hogy az új film felhasználásával milyen bevételre tesz szert az átdolgozást végrehajtó előállító.

Alperes 3: Mi a reális felhasználási díja a filmanyagnak abban az esetben, ha az önálló szerzői műnek minősül, illetve milyen összegben és jogcímen fizetendő díj felperesnek abban az esetben, ha a filmanyag nem minősül szerzői műnek, illetve az nem felperes alkotása?

Az eljáró tanács először is hivatkozik az alperesi 1. kérdésre adott válaszára, melynek megfelelően a felperesi filmanyag, függetlenül attól, hogy nem a kész műről, hanem filmalapanyagról van szó, szerzői jogi védelem alatt áll. A felhasználási engedély ellenében járó díjazás tekintetében az eljáró tanács a következő alperesi és felperesi 4-5. kérdésekre adott válaszában tér ki.

Az eljáró tanács az alperesi 1. kérdésre adott fenti válaszára utalva ismételten rámutat arra is, hogy a felperesnek a felperesi filmanyag többszörözése ellenében még abban az esetben is jogdíjigénye állna fenn, ha a filmanyag nem állna szerzői jogi védelem alatt, hanem az egyéni

⁷ Ha a felhasználás jogosulatlanul történt, gazdagodás visszatérítése címén legalább a szokásos díj jár [Szjt. 94. § (1) bek. e) pont].

⁸ A szerzői jogi törvény magyarázata, szerk.: Dr. Gyertyánfy Péter, KJK, 2006., 16.§-hoz fűzött magyarázat, 106. oldal.

eredeti szerzői alkotásjellegét el nem érő anyagként csupán ún. szomszédos jogi védelem illetné meg. A szerzői alkotás szintjét el nem érő képsorok létrehozóit is megilleti a teljesítményvédelem (Szjt. 82. §). Mint korábban az eljáró tanács rámutatott, az Szjt. 82. §-a szerint a film előállítóinak védelmére biztosított jogok körében nem szerepel a sugárzási jog, mint a felhasználás egyik módja. Az Szjt. 18. § (1) bekezdés b) pontja szerint azonban többszörözésnek minősül az egy vagy több másolat készítése a rögzítésről. A felperesi filmanyag új filmmé való átdolgozása szükségszerűen többszörözéssel együtt járó cselekmény. A televíziós sugárzás nem valósulhatott volna meg e nélkül a többszörözés nélkül, ezért szomszédos jogi alapon is megállapítható, hogy a többszörözést végrehajtó filmelőállító szervezetnek, illetve az alperesi televízió-szervezetnek a jogszerű felhasználás érdekében az Szjt. 82. § (1) bekezdés a) pontja alapján meg kellett volna szereznie a film előállítójának hozzájárulását (SzJSzT 08/02), illetve a felhasználás, azaz a többszörözés ellenében szomszédos jogi alapon is díjfizetési kötelezettsége áll fenn. Az új, az alperesi film előállítóját és az alperest a felhasználással kapcsolatosan egyetemleges felelősség terheli.

Ebből következően, még abban az esetben is, ha a film nem minősülne szerzői műnek, az előállító jogosult arányos díjazásra [Szjt. 83. § (2) bek. útján alkalmazandó Szjt 16.§ (4) bek.].

Felperes 4: Megállapítható-e, hogy előállító perbeli követelése arányos azzal az anyagi előnnyel, amit harmadik személy azzal nyert, hogy saját vagy vállalkozási gyártásban 2004-ben nem kellett anyagi ráfordítást eszközölnie a csaknem 12 órás adásanyag elkészítésére, ami azt jelenti, hogy megspórolta - vágásig bezárólag - valamennyi szervezési, előkészítési, kutatási, forgatási és egyéb tárgyi, személyi költséget (ide nem értve a felhasználási joggal bíró filmsorozat vágás előtti alapanyagát készen megkapta)?

Felperes 5: Vajon az ár-érték arányt jelentősen befolyásolja-e az a körülmény, hogy a filmsorozatban szereplő személyek idős emberek, egy részük már nem is él, az anyag egyszeri és rekonstruálhatatlan, az adott történelmi időszaknak alig vannak nyilatkozatra képes túlélői, ezért az anyag különös történelmi értékkel bír, sőt értéke az idő múlásával nemhogy csökkenne, hanem egyre nő. Ha igen, milyen mértékben (a képzett ár milyen arányában) lehet ezt figyelembe venni?

Alperes 5: Figyelemmel az alperes által az MM.-nek a fentiek szerint kifizetett nettó 240.000,- forint felhasználási díjra, reális-e felperes perbeli követelése? Milyen összegű felhasználói díjat tart reálisnak a szakértői testület?

A fenti három kérdés tárgya lényegében azonos: a díjazás meghatározása. Ezért célszerű együttesen megválaszolni a kérdéseket.

A Fővárosi Bíróság 28. sz. végzése megállapítja, hogy a felhasználási díj összegszerűsége kérdésében a szakértői vélemény beszerzése indokolatlan, legfeljebb a felhasználás körülményeire tekintettel a felperes által kért összeg arányossága lehet egy szakértői vizsgálat tárgya.

E kérdések megválaszolásához az Szjt. 16. § (4) bekezdéséből kell kiindulni. Eszerint – ha a törvény másképp nem rendelkezik – a szerzőt a mű felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, amelynek – eltérő megállapodás hiányában – a felhasználáshoz *kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia* (visszterhesség, illetve a felhasználással elért bevétellel arányos díjazás alapelve). A filmalkotásra vonatkozó speciális rendelkezéseknél az Szjt. megismétli ezt a szabályt, kiegészítve azzal, hogy a támogatást is a felhasználásból elért

bevételnek tekinti [66. § (3) bekezdése]. Nem jelenti ez tehát azt, hogy a bevétel nélküli műfelhasználás eleve jogdíjfizetési kötelezettség nélküli lenne.

A szerzői jog megsértése esetén a gazdagodási igény minimuma az elmaradt jogdíj, amely akkor is jár, ha az engedély nélküli felhasználás veszteséges.⁹

Nincs olyan jogszabály, amely pontosan vagy keretszerűen előírná, mennyi jogdíj jár a filmelőállítónak a filmalkotásnak más műben történő felhasználásáért.

Az engedély fejében történő díjazás mértékének kérdése elsődlegesen piaci vita. A Szerzői Jogi Szakértő Testületnek nem tartozik feladatkörébe,¹⁰ hogy ilyen kérdésben összegszerűen meghatározza a díjazás összegét. A díjazás szabad meghatározása következtében, ha a jogosult meghatározott összeget kér az engedély fejében, a felhasználó döntésén múlik, hogy ennek megfizetését vagy vállalja, vagy nem. Ezért az eljáró tanács nem tud az összegszerűség kérdésében állástfoglalni, véleményében kizárólag a felek által felvetett, a díjazás mértékét befolyásoló szempontok megalapozottságát vizsgálja.

Az Szt. 66. § és 16. § (4) bekezdése alapján döntő kérdés az, hogy mit tekintünk a felhasználással arányos díjazásnak? A nemzetközi jogfelfogás és az Szt. e tekintetben abból indul ki, hogy a felhasználónak (ár)bevétel kell realizálnia. További szempont, hogy nem feltétel a tevékenység eredményessége (nyereségessége), továbbá a bevétellel szemben közvetlenül nem számolhatók el a felmerült költségek. Ugyanakkor a bevételi oldalon kell figyelembe venni a felhasználó által elért mindazon anyagi előnyt, amelyet az a mű közönséghez közvetítéséért vagy arra a célra bárkitől kap (pl. reklám- és szponzorbevételek, költségvetési támogatások) [SzJSzT 39/2000/1-2. szakvélemény].

Alperes tulajdonképpen arra hivatkozik, hogy létezne valamiféle egységár: ha a MM. 6x60 perces filmfelvételét a sorozat két 50-55 perces részében 240.000 Ft-ért felhasználhatták, akkor a felperes 6.000.000 Ft-os követelése eltúlzott.

S. S. nyilatkozatában utal arra, hogy az MM.-től átvett anyag felhasználásáért fizetett ellenérték alapján megbecsülhető a felperesnek fizetendő díjazás (3. oldal, 9. válasz).

Az arányos díjazás mértéke tekintetében azonban csak részben lehet kiindulni abból, hogy alperes (időarányosan) mennyit fizetett felhasználási díjként az MM.-nek a felhasznált filmanyagért. Nem ugyanolyan jellegű filmanyagról van szó: az MM. K. K.-val készült interjút, azaz egyetlen személlyel készített interjút adott át (A/2 melléklet), amely az O. könyvtárban készült. Ezzel szemben S. S. az egész országot bejárva, tetemes költségvetéssel kutatta fel a Gulág-túlélőket. Az általa rögzített anyag egyedi és pótolhatatlan: a szereplők nagy része ma már nem él.

A felperes 2010. január 13-án kelt előkészítő iratában dokumentumfilmek gyártási költségeinek összehasonlító adataira hivatkozik (9.-10. oldalak).

---

⁹ Sztj nagykommentár, Complex plusz Jogtár, a 94.§ (1) bekezdés e) pontjához fűzött magyarázat.

¹⁰ A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet - a Szakértő Testület feladatai cím alatt - kimondja, hogy a Szakértő Testület a Sztj. 101. § (1) és (3) bekezdésében megjelölt ügyekben szakértői véleményt ad bírósági vagy hatósági megkeresés, vagy megbízás alapján. E rendelet alkalmazásában szerzői jogi jogvitás ügy az Sztj.-ben szabályozott szerzői, szomszédos és adatbázis-előállítói jogok érvényesítésével összefüggő bármely jogvita.

- B. B. J. (2007)

Költségvetés: 9.1 MFt; Hossza: 3x40 perc = 120 perc

- A „v.” (2006)

Költségvetés. 8.9 MFt; Hossza : 60 perc

- I. t. (2005)

Költségvetés: 8.9 MFt; Hossza: 3x50 perc: 150 perc

A fenti adatok csak korlátozottan szolgálhatnak összehasonlítás alapjául. Míg ezen összegek a dokumentumfilm teljes gyártási költségeit mutatják, a jogvita tárgya kész, bár vágtalan filmanyag felhasználása és átdolgozása fejében fizetendő díj összege. Megállapítható, hogy a dokumentumfilm időtartama nincs összefüggésben a gyártási költségekkel, és filmenként külön-külön vizsgálandóak a gyártás költségeket befolyásoló tényezők.

A film költségvetése a jogdíj nagyságrendje tekintetében lehet irányadó

A díjazás meghatározása során az eljáró tanács azonban nem tartja indokoltnak *kizárólag* a gyártási költségek meghatározásából kiindulni. Az Szjt. szövege nem támasztja alá ezt a fajta számítási módot. Jelen esetben figyelembe kell venni, hogy már korábban elkészült archív anyag ismételt felhasználására került sor, amelynek következtében eltúlzottan minősül a díjazást az új felvételek készítésén alapuló dokumentumfilm teljes gyártási költségeire alapozni. A perbeli filmanyag felhasználásával készített dokumentumfilmet már nyilvánosságra hozták a per tárgyát képező felhasználás előtt, tehát nem arról van szó, hogy az alperes megrendelte a filmet.

A SZJSZT 39/2000/1-2 szakvéleménye az alábbi módon határozta meg a díjazás összegét: "A filmalkotás hagyományos felhasználási módozataihoz (filmszínházi forgalmazás, videokazettán történő forgalmazás, televíziós sugárzás stb.) kapcsolódó szokásos jogdíjtarifák és felhasználói bevételek közismertek és viszonylagos pontossággal behatárolhatók. Ebből következően az ilyen típusú jogsértéseknél az okozott vagyoni hátrány összege meglehetősen pontossággal megállapítható, megbecsülhető. A vagyoni hátrány megállapításánál figyelembe kell venni a Magyar Televízióban – amely ezeknek a filmeknek a legnagyobb potenciális hazai felhasználója – alkalmazott sugárzási jogdíjakat. A bűnügyi iratok között is fellelhető sugárzási szerződések tanúsága szerint az érintett filmekből egy 3-3 perces bejátszásért 1998-ban 35.000 illetve 60.000 Ft-ot fizetett az M. az országos sugárzásra. Egy teljes mű (30-45 perces dokumentumfilm, vagy tudományos ismeretterjesztő film) országos sugárzási díja: 200.000-500.000 Ft-ig terjedhet, egy „egészestés” magyar játékfilm esetében pedig ez maximum 1.000.000 Ft lehet." Nincs a tanácsnak információja 2005-ben történt sugárzás idején alkalmazott hasonló sugárzási díjról és figyelembe kell venni azt is, hogy ezen szakvélemény tényállása 7 évvel korábbi.

A felperes díjkövetelése 6 millió Ft + Áfa, és annak kamatai. A fenti szempontok és körülmények összefoglalásaként a tanács a díjazás arányosságának meghatározása során az alábbiakat emeli ki:

- figyelemmel kell lenni arra, hogy az alperes nem a teljes felperesi filmanyag, hanem csak nyolc interjúalannal készült interjú tekintetében használta fel a felperes anyagát; az alperesi filmanyag ezzel szemben összesen 13 személlyel tartalmaz interjúkat;

- a gyártási költséget a díjazás összegének meghatározásakor, mint viszonyítási alapot lehet értékelni, mert figyelembe venni, hogy alperes kész filmanyagokat használt fel, és ezért a piaci díjat befolyásolja az, hogy alperes nem kívánt a dokumentumfilmsorozat elkészítéséhez szükséges teljes költségvetést beruházni,¹¹ hanem éppen a kész filmanyag felhasználásával kívánt alacsonyabb költséggel készíthető új filmet sugározni. Ezért a gyártási költségek összegéhez képest díjcsökkentő tényező, hogy nem az alperes rendelte meg a filmforgatást, hanem a perbeli kész filmanyag felhasználásával készített azonos történelmi kort bemutató másik dokumentumfilmet. A felperesnél az újabb felhasználás során semmilyen további költség nem merült fel, a gyártási költségei feltehetőleg már az első felhasználásnál megtérültek és számára nem volt előrelátható, hogy 10 évvel később további felhasználásra kerül sor, amelyből további díjbevétele származhat;

- olyan díjazás arányos, amely magasabb, mint az MM.-nek fizetett díj (arányosan vetítve az epizódok számára), figyelemmel arra, hogy a MM.-nek fizetett díj mutatja a "a piaci alku folyamán" kialakult díjat, de felperesi film lényegesen szélesebbkörű előkészítő munkát igényelt;

- díjemelő tényezőként figyelembe kell venni "az áru sajátosságát, ritkaságát", azt, hogy a háborút és a szovjet légereket megjárt generáció szinte utolsó tagjaival készültek az interjúk, és halálukra tekintettel egyszeri és visszahozhatatlan lehetőség volt a felvételek elkészítése;

- a felek elmulasztották a megállapodást a díjban, ami arra utal, hogy a felhasználás fejében fizetendő díj összegét a professzionális felek akkor nem tartották lényegesnek, amely körülmény azonban végül a jogvitához vezetett.

Alperes 4: Mi az a reális összeg, amely az adathordozók vételára, és amely összeg abban az esetben merülhet fel fizetendő összegként, amennyiben a perbeli filmanyag nem minősül önálló szerzői műnek és/vagy annak nem felperes a jogosultja?

A fentiekre tekintettel megalapozatlan, és a szerzői jog alapvető szabályaival is ellentétes az az alperesi álláspont, miszerint az „adathordozók” ára lehetne az alapja a felhasznált filmanyagért fizetendő díjazásnak. (Olyan ez, mintha egy festmény értékét annak vászna és kerete határozná meg.)

Budapest, 2012. január 30.

dr. Sár Csaba
a tanács elnöke

dr. Bacher Gusztáv
a tanács előadó tagja

Kézdi-Kovács Zsolt
a tanács szavazó tagja

---

¹¹ Az eljáró tanács tisztában van azzal, hogy nem is lehetett volna újról fogatni a felperesi filmből átvett részeket, mert a szereplők már nem éltek, ezt külön pontban, mint díjnövelő tényező értékeli.